

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การอ่านทำให้เป็นคนโดยสมบูรณ์” คำกล่าวของ ฟรานซิส เบคอน นักปราชญ์ชาวอังกฤษประโยคนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการอ่าน อันถือเป็นหนึ่งในความสามารถของมนุษย์ที่มีเหนือสัตว์อื่น ๆ ในการสื่อความหมายเพื่อที่จะดำรงชีวิต ซึ่งส่งผลให้มนุษย์เกิดพัฒนาการด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ศีลธรรมจรรยา ตลอดจนช่วยสนองความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ด้วยจุดมุ่งหมายของการอ่าน คือ การพัฒนาชีวิตไปสู่สิ่งที่ดีและสมบูรณ์ ดังจะเห็นได้จากประโยชน์นานัปการของการอ่าน อันได้แก่ ประโยชน์ต่อตัวผู้อ่าน ทั้งในแง่ของการให้ความรู้ในทุก ๆ ระดับของการศึกษา การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบและการถูกหลอกลวงต่าง ๆ การจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ในโลกแห่งข่าวสาร ข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การพัฒนาคุณภาพให้เหมาะสม การพัฒนาจิตใจให้เจริญงอกงาม การอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน และประโยชน์ต่อสังคม ในแง่ของการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกในสังคม การถ่ายทอดและธำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของสังคมนั้น ๆ เป็นต้น เป็นที่ทราบกันดีว่าการจะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองนั้นจะต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ และความรู้ต่าง ๆ ที่ประชาชนในชาติจะได้รับก็ได้มาจากการอ่านหนังสือเป็นส่วนสำคัญ เนื่องด้วยหนังสือนั้น มีบทบาทเป็นสื่อในการแพร่กระจายการศึกษาสู่มวลชน ได้อย่างกว้างขวาง มาเป็นเวลานาน นับตั้งแต่มีการพิมพ์เกิดขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า หนังสือเป็นสื่อสำหรับการศึกษาโดยตรงมาตั้งแต่สมัยโบราณ แม้ในปัจจุบันสื่อการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงพัฒนา ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดสื่อการเรียนการสอนลักษณะต่าง ๆ ขึ้นมากมายหลายรูปแบบ ทั้งสื่อสไลด์ สื่อวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ แต่เหตุผลดังกล่าวก็ไม่ทำให้ หนังสือลดความสำคัญลงไปแต่อย่างใด หนังสือยังคงเป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญทางการศึกษาตลอดมา หลายหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนต่างตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้ประชาชนได้อ่านหนังสือ โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการที่ได้มีนโยบายกำหนดให้ปีการศึกษา 2546 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2545) แต่แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านหนังสือ ก็ยังมีคนไทยอยู่อีกส่วนหนึ่งที่ “ไม่อ่าน” ซึ่งหมายถึงไม่มีนิสัย “รักการอ่าน” องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้กล่าวว่า ประเทศไทยเป็น

ประเทศด้อยพัฒนาในด้านการอ่าน โดยให้สถิติว่าพลเมืองไทย 50 ล้านคน เฉลี่ยแล้วอ่านหนังสือคนละ 5 หน้ากระดาษต่อปี (อภิปรายเรื่องการอ่านนั้นสำคัญไฉน, 2531 อ้างอิงใน ปราณี รัตนัง, 2541) และผลจากโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2526 – 2529 (การรู้หนังสือและการพัฒนาเชิงเทคโนโลยี 2531, หน้า 51 อ้างอิงใน คนยา วงศ์ชนะชัย, 2542, หน้า 12) พบว่าโครงการนี้สามารถรณรงค์ให้มีผู้อ่านหนังสือได้เพิ่มขึ้นตามเป้าหมายถึง 80 เปอร์เซ็นต์ แต่สำหรับนิสัยรักการอ่านของคนไทยแล้วยังอยู่ในระดับน้อยมาก กล่าวคือ โดยทั่ว ๆ ไปจะพบว่าคนไทยยังปล่อยเวลาว่างให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ สักเกตได้จากเวลาที่มีการรอคอย เช่น คอยรถ คอยรับบริการ คนไทยมักจะนั่งเฉย ๆ แทนที่จะอ่านหนังสือ แม้แต่การเดินทางที่ต้องใช้ระยะเวลานานก็มักปล่อยเวลาให้หมดไปโดยไม่ได้อะไรประโยชน์แต่อย่างใด สาเหตุหลายประการที่คนไทยไม่อ่านหนังสือ (ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์, 2538) ได้แก่ การไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน การได้รับการจัดช่วงเวลาให้อ่านหนังสือบางประเภท จนทำให้รู้สึกเฉยชาต่อการอ่านหนังสือทั่ว ๆ ไป ระบบการศึกษาของไทยที่มุ่งวัดผลจากความจำ จึงจำเป็นต้องท่องหนังสืออยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อหนังสือ และจากสิ่งแวดล้อมในสังคม เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ที่มีการแข่งขันกันดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคมาก จนทำให้คนไทยมองข้ามคุณค่าของหนังสือไป และสาเหตุประการสำคัญที่สุดที่ทำให้คนไทยไม่อ่านหนังสือ นั่นคือการไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่รักการอ่านหนังสือ เนื่องจากไม่ได้รับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านมาตั้งแต่เด็ก นิสัยรักการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมที่เชื่อมโยงกับการอ่านเป็นประจำจนรู้สึกว่าการอ่านไม่ได้ซึ่ง (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 ก) นิสัยรักการอ่านจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลอย่างมากหากไม่ได้รับการส่งเสริมและปลูกฝังให้รักการอ่านจนเป็นนิสัย เพราะการอ่านไม่ใช่ทักษะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Having a Nature Talent) การอ่านไม่ใช่พรสวรรค์ที่ติดตัวมาโดยเฉพาะสำหรับบางคน เช่น เกิดมาเพื่อเป็นนักอ่าน (แต่อาจมีเด็กอัจฉริยะบางคนที่อ่านเก่งเป็นพิเศษ ซึ่งน้อยมาก) และการอ่านไม่ใช่กรรมพันธุ์ แต่การอ่านเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝน ต้องอ่านมาก ๆ จนกระทั่งเกิดนิสัยรักการอ่าน อย่างไรก็ตามนิสัยรักการอ่านนี้ ไม่สามารถปลูกฝังได้ในระยะเวลาอันสั้นหรือในผู้ที่พ้นวัยเด็กแล้ว การสร้างนิสัยรักการอ่านให้ได้ผลนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กโดยมีพ่อแม่ผู้ปกครอง และครูเป็นผู้ปลูกฝัง ตลอดจนจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลให้เป็นปัจจัยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 ก, หน้า 55) สถาบันที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กก็คือ บ้านหรือครอบครัวเนื่องจากเป็นแหล่งที่เด็กจะเรียนรู้ได้ตั้งแต่ก่อนเกิด และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ผู้ปกครองควรได้ใกล้ชิดกับเด็ก ให้การแนะนำ แนะนำ สนับสนุนให้เด็กได้อ่านหนังสือตามความสนใจ จะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น (สุภรณ์ สุภาพงษ์, 2538 อ้างอิงใน ปราณี รัตนัง, 2541) โดยนิสัยรักการอ่านของเด็กนี้จะเริ่มจากการอ่าน

เรื่องที่ตนเองชอบมากก่อนที่จะอยากอ่านหนังสือหลากหลายประเภท ซึ่งพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ก็ควรต้องมีส่วนร่วมในการแนะนำหนังสือดีให้เด็กด้วย “ถ้าพ่อ แม่ ผู้ปกครองสนับสนุนการอ่านหนังสือดี ๆ และซื้อหนังสือให้เด็กบ่อย ๆ พ่อ แม่ มีการศึกษาดีและชอบอ่านหนังสือ มีชั้นหนังสือให้เด็กเป็นส่วนตัว บอกรับหรือซื้อวารสารสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ เด็กจะชอบอ่านมากกว่าเด็กที่พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ในการส่งเสริมการอ่าน..” (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542 ก, หน้า 51) สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชุชม และสุภาพร ลอยด์ (2529 อ้างถึงใน ดวงพร พวงเพชร, 2541) ที่พบว่า ยิ่งผู้ปกครองส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้อ่านสิ่งตีพิมพ์ตั้งแต่อายุน้อยมากเท่าใด เมื่อโตขึ้นเด็กก็จะอ่านสิ่งตีพิมพ์มากขึ้นเท่านั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครองควรเลือกสิ่งตีพิมพ์หรือหนังสือที่เหมาะสมและตรงกับคามพึงพอใจของเด็ก เพราะผู้ปกครองที่พยายามบังคับให้เด็กอ่านหนังสือที่มีความยาก ไม่ตรงกับคามสนใจและความต้องการของเด็กนั้น จะก่อให้เกิดผลเสียในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านคามสิ้นเปลืองเวลา สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และที่สำคัญก็คือผลเสียต่อสุขภาพจิตของเด็ก เพราะเมื่อเด็กถูกบังคับแล้ว ผลที่ตามมาก็คือเด็กจะเกิดความคับข้องใจ (Frustration) จนเป็นบ่อเกิดแห่งพฤติกรรมอื่นไม่พึงประสงค์ของเด็กในทางจิตวิทยา เช่น พฤติกรรมการต่อต้าน การหนี และการก้าวร้าว เป็นต้น อีกทั้งหากเด็ก ๆ ไม่มีหนังสือที่เหมาะสมสำหรับตน ก็ต้องไปอ่านหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งมีเนื้อเรื่องไม่เหมาะสม เมื่อได้อ่านเรื่องไม่เหมาะสม คามคิดอ่านของเด็กจึงได้รับอิทธิพล อันไม่เหมาะสม อาจทำให้กระทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมได้ (จินตนา ไบกาซูย์, 2534 ก)

การเลือกหนังสือที่เหมาะสมและตรงกับคามพึงพอใจของเด็ก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเลือกหนังสือให้เด็กในระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องด้วยเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาอยู่ในช่วงอายุที่เหมาะสมในการเริ่มปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และเด็กอ่านหนังสือได้ค่อนข้างคล่องแล้ว นอกจากนั้น เด็กในวัยประถมศึกษาขังมักได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัวด้วย จากงานวิจัยการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็กของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เบญจางค์ ดิสสระ (2536) พบว่า ผู้ปกครองประสบปัญหามากในการเลือกซื้อหนังสือเด็ก เนื่องมาจากหนังสือไม่ไ้ระบุว่เหมาะกับเด็กในวัยใด ผู้ปกครองจึงไม่แน่ใจว่ซื้อไปแล้วเด็กจะสนใจ และงานวิจัยที่มีผลการวิจัยในสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันคือ งานวิจัยการเลือกหนังสือสำหรับเด็กของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาในเทศบาลเมือง เขตการศึกษา 12 วีวรรณ มีสรรพวงศ์ (2536) พบว่าปัญหาหลักในการเลือกซื้อหนังสือสำหรับเด็กของผู้ปกครอง คือ ปัญหาผู้ปกครองไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อหนังสือและปัญหาผู้ปกครองไม่มีผู้แนะนำในการเลือกซื้อหนังสือ

จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ไม่ทราบแนวทางในการเลือกหนังสือให้เหมาะสมและตรงกับคามสนใจและความต้องการของเด็ก โดยเฉพาะ

ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในส่วนภูมิภาค ระดับการศึกษาของผู้ปกครองกับ สภาพการณ์ที่ต้องประกอบอาชีพจนไม่มีเวลาไปเดินดูร้านจำหน่ายหนังสือนั้น ทำให้ผู้แนะนำในการเลือกซื้อหนังสือมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จาก ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะซื้อหนังสือทุกเล่มที่ครูเป็นผู้แนะนำให้ซื้อ และปัญหาการไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกหนังสือนั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองในส่วนภูมิภาคยังขาดประสบการณ์เกี่ยวกับหนังสือเด็ก อาจไม่เคยพบเห็นหรือไม่เคยอ่าน จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ปกครองไม่สามารถจะเลือกหนังสือสำหรับเด็กให้ลูกอ่านได้ (วีวรรณ มีสรรพวงศ์, 2536) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา และพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก โดยกำหนดประเด็นปัญหาที่จะทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่าจะพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กอย่างไร ให้ได้ผลของการเลือกหนังสือที่มีความเหมาะสมและตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านวัยเด็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก ให้ได้ผลของการเลือกหนังสือที่มีความเหมาะสมและตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านวัยเด็ก
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก ที่พัฒนาขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กตามกระบวนการแล้ว จะเกิดประโยชน์สำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กที่มีความเหมาะสมและตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านวัยเด็ก อีกทั้งจะได้แนวทางในการพัฒนาคู่มือการเลือกหนังสืออ่านที่มีความเหมาะสมและตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านในวัยอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ โดยขอบเขตในการพิจารณาเลือกหนังสือ ของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กเล่มนี้ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านประเภท ผู้วิจัยแบ่งประเภทของหนังสือออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

- 2.1.1 หนังสือภาพ
- 2.1.2 หนังสือนิยายหรือหนังสือนิทาน
- 2.1.3 หนังสือกวีนิพนธ์หรือหนังสือร้อยกรอง
- 2.1.4 หนังสือชีวประวัติ
- 2.1.5 หนังสือความรู้ทั่วไป
- 2.1.6 หนังสือการ์ตูน
- 2.1.7 หนังสือกิจกรรมหรือหนังสือชุดกิจกรรม

2.2 ด้านโครงเรื่อง แบ่งออกเป็น 7 ลักษณะโครงเรื่อง ดังนี้

- 2.2.1 เรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย
- 2.2.2 เรื่องเกี่ยวกับกีฬา
- 2.2.3 เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ
- 2.2.4 เรื่องเกี่ยวกับความรัก
- 2.2.5 เรื่องลึกลับและเรื่องสืบสวน
- 2.2.6 เรื่องเกี่ยวกับชีวิตสัตว์
- 2.2.7 เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

3. ขอบเขตทางด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

3.1 อายุของเด็ก ผู้วิจัยแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 3.1.1 เด็กระดับอายุ 6-7 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2)
- 3.1.2 เด็กระดับอายุ 8-9 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4)
- 3.1.3 เด็กระดับอายุ 10-11 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6)

3.2 เพศของเด็ก แบ่งออกเป็น 2 เพศ ได้แก่

- 3.2.1 เพศหญิง
- 3.2.2 เพศชาย

4. ขอบเขตทางด้านลักษณะของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก ผู้วิจัยแบ่งลักษณะของคู่มือฯ นี้ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ลักษณะด้านกายภาพ มีรายละเอียด ได้แก่

- 4.1.1 ให้คู่มือฯ เล่นเป็นหนังสือภาพประกอบเรื่อง
- 4.1.2 ชนิดของภาพประกอบส่วนปก ภาพการ์ตูนสีสี
- 4.1.3 ชนิดของภาพประกอบส่วนเนื้อหา ภาพการ์ตูนลายเส้น สีขาว – ดำ

4.1.4 ขนาดรูปเล่ม A5 (5.83 นิ้ว x 8.27 นิ้ว)

4.1.5 รูปแบบตัวอักษรหัวกลม อ่านง่าย

4.2 ลักษณะด้านโครงสร้าง ได้แก่

4.2.1 เนื้อหาแบ่งออกเป็นตอนย่อย ๆ

4.2.2 เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก โดยมีขนาดแตกต่างกัน

4.2.3 กระตุ้นให้ผู้รู้ผู้มีอาชีพ ครอบครอง โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของคู่มือฯ และเกี่ยวกับเด็กในปกครองของผู้ใช้ ให้ผู้ใช้ตอบ ซึ่งคำถามที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นนั้นเป็นแบบทำนาย ลักษณะของหนังสือที่เด็กชอบ อันจะประกอบอยู่ในโครงสร้างของคู่มือฯ ส่วนปฏิสัมพันธ์

4.2.4 การจัดเนื้อหาเรียงลำดับเมื่อผู้ใช้ตอบคำถามแล้วก็ให้เรียนรู้ในเนื้อหา ตอนต่อไป

4.3 ลักษณะด้านเนื้อหา แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ได้แก่

4.3.1 บทที่ 1 บทนำ

4.3.1.1 ความสำคัญของการเลือกหนังสือเด็ก

4.3.1.2 ข้อพิจารณาเลือกหนังสือเด็ก

4.3.2 บทที่ 2 ประเภทของหนังสือที่เด็กชอบอ่าน

4.3.2.1 แบบทายประเภทของหนังสือ ที่เด็กชอบอ่าน

4.3.2.2 วิธีการคิดคะแนน

4.3.2.3 เฉลย

4.3.2.4 ข้อเสนอแนะในการเลือกหนังสือแต่ละประเภท อันประกอบไปด้วย

หมวด ก. หนังสือภาพ หมวด น. หนังสือนิทานหรือนิยาย หมวด ร. หนังสือกวีนิพนธ์หรือ

หนังสือร้อยกรอง หมวด ป. หนังสือชีวประวัติ หมวด ค. หนังสือความรู้ทั่วไป หมวด ก.

หนังสือการ์ตูน หมวด ช. หนังสือกิจกรรมหรือชุดกิจกรรม

4.3.3 บทที่ 3 เรื่องของหนังสือที่เด็กชอบอ่าน ประกอบด้วย

4.3.3.1 แบบทายเรื่องของหนังสือที่เด็กชอบอ่าน

4.3.3.2 วิธีการคิดคะแนน

4.3.3.3 เฉลย

4.3.3.4 ข้อเสนอแนะในการเลือกเรื่องของหนังสือ ได้แก่ หมวด 1 เรื่องเกี่ยวกับ

การผจญภัย หมวด 2 เรื่องเกี่ยวกับกีฬา หมวด 3 เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ หมวด 4 เรื่องเกี่ยวกับ

ความรัก หมวด 5 เรื่องลึกลับและเรื่องสอบสวน หมวด 6 เรื่องเกี่ยวกับชีวิตสัตว์ หมวด 7

เรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

4.3.4 บทที่ 4 ข้อสังเกตเพิ่มเติม

4.3.4.1 ภาพประกอบหนังสือเด็ก

4.3.4.2 ความรู้เรื่องภาพประกอบที่เด็กชอบ

4.3.4.3 ภาษาและตัวอักษร

4.3.4.4 ความรู้เรื่องภาษาและตัวอักษรที่เด็กชอบ

4.3.4.5 ลักษณะรูปเล่มของหนังสือ

4.3.4.6 ลักษณะรูปเล่มของหนังสือที่เด็กชอบ

4.3.5 บทที่ 5 บทสรุป

4.3.5.1 ลักษณะหนังสือเด็กที่ดี

4.3.5.2 สรุปความสำคัญของการเลือกหนังสือเด็ก

5. ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง เพศชายและหญิง จับคู่กับเด็กในปกครอง อายุ 6 - 11 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี เพศชายและหญิง

6. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่

6.1 กลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนา คือผู้ปกครองและเด็กนักเรียนในปกครองระดับชั้นประถมศึกษา ของโรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วสุ่มอย่างง่ายจากเด็กนักเรียนของโรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองภาคสนาม 2 ครั้ง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในการทดลองภาคสนามครั้งที่ 1 จำนวน 6 คู่ และกลุ่มตัวอย่างในการทดลองภาคสนามครั้งที่ 2 จำนวน 36 คู่

6.2 กลุ่มตัวอย่างในขั้นประเมินประสิทธิภาพของคู่มือฯ ได้แก่ ผู้ปกครอง เพศชายและหญิง จับคู่กับเด็กในปกครอง อายุ 6-11 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนชุมชนวัดศรีประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 96 คู่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก หมายถึง สิ่งพิมพ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกหนังสือ ให้ตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านวัยเด็ก

2. หนังสือเด็ก หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เขียนให้เด็กอ่านอย่างเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยแตกต่างไปจากหนังสือเรียน คือหนังสือเด็กเป็นหนังสือที่มีจุดมุ่งหมายให้ความรู้ และความเพลิดเพลินควบคู่กันไป แต่โดยมากเน้นความเพลิดเพลินมากกว่า

3. แบบทำนาลักษณะของหนังสือที่เด็กชอบ หมายถึง แบบสอบถามปลายปิดที่บรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กอันจะเป็นตัวทำนาลักษณะของหนังสือที่เด็กชอบ ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านประเภทของหนังสือที่เด็กชอบ และด้านโครงเรื่องของหนังสือที่เด็กชอบ โดยผู้ปกครองผู้ใช้คู่มือฯ ต้องวินิจฉัยลักษณะของวัย บุคลิกภาพ ความถนัด ความสนใจของเด็กในปกครองของตน ฯลฯ แล้วเลือกตัวเลือกที่ตรงกับลักษณะต่าง ๆ ตามความเป็นจริงของเด็ก จากนั้นจึงจัดหมวดหมู่ตัวเลือกนั้นเพื่อทำนาลักษณะของหนังสือที่เด็กในปกครองของตนชอบ

4. ประสิทธิภาพของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก หมายถึง ความสามารถของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการช่วยผู้ปกครองเลือกหนังสือเด็ก ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยประสิทธิภาพของคู่มือฯ ที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่

4.1 ประสิทธิภาพของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก ด้านการใช้เลือกหนังสือที่มีความเหมาะสมและตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านวัยเด็ก หมายถึง ความสามารถของคู่มือฯ ในการช่วยผู้ปกครองเลือกหนังสือเด็ก ได้เหมาะสมและตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านวัยเด็ก โดยประเมินประสิทธิภาพดังกล่าวได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการเลือกหนังสือเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แบ่งเป็น 3 เกณฑ์ คือ

4.1.1 คู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กสามารถช่วยผู้ปกครองเลือกหนังสือได้ตรงกับความพึงพอใจของเด็กทั้ง 3 อันดับ 2 อันดับ 1 อันดับเป็น 75% และคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กไม่สามารถเลือกหนังสือได้ตรงกับความพึงพอใจของเด็กเป็น 25%

4.1.2 คู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กสามารถช่วยผู้ปกครองเลือกหนังสือได้ตรงกับความพึงพอใจของเด็กทั้ง 3 อันดับเป็น 25% 2 อันดับเป็น 50% 1 และอันดับเป็น 25%

4.1.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการเลือกหนังสือที่ตรงกัน ระหว่างคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กกับการเลือกหนังสือตามความพึงพอใจของเด็กมีค่าเท่ากับ 1.50

4.2 ประสิทธิภาพของคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็ก ด้านความง่ายในการใช้งานและความเหมาะสม ตรงตามความพึงพอใจของผู้อ่านวัยผู้ใหญ่ หมายถึง ค่าความพึงพอใจของผู้อ่านวัยผู้ใหญ่ ที่มีต่อคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กที่พัฒนาขึ้นที่ได้จากการทำแบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กที่พัฒนาขึ้น ได้ค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ผลจากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้อ่านวัยผู้ใหญ่ ที่มีต่อคู่มือสำหรับผู้ปกครองในการเลือกหนังสือเด็กที่พัฒนาขึ้นในแต่ละด้านมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 1.5

5. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือญาติผู้ใหญ่ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบดูแล และอบรมสั่งสอนเด็กผู้ที่มีอายุระหว่าง 6 - 11 ปี ที่ศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ของชุมชนวัดศรีประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี

6. หนังสือภาพ หมายถึง หนังสือที่เป็นเรื่องประกอบภาพ (ภาพมากกว่าเนื้อหา) มีจุดมุ่งหมายที่จะใช้ภาพเป็นสื่อสำคัญยิ่งกว่าตัวหนังสือ สามารถแบ่งเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ 8 ประเภทได้แก่

6.1 หนังสือที่แสดงตัวเลขและจำนวนนับ

6.2 หนังสือที่แสดงตัวอักษร

6.3 หนังสือของเล่น ผลิตขึ้นจากวัสดุต่าง ๆ เช่น พลาสติก ผ้า หรือกระดาษแข็ง

6.4 หนังสือแสดงความคิดรวบยอด แสดงความคิดรวบยอดที่มีความเป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรม เช่น หนังสือที่แสดงรูปทรงเรขาคณิต ระยะทาง ทิศทาง และสี เป็นต้น

6.5 หนังสือที่แสดงเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่

6.6 หนังสือแสดงภาพโดยไม่มีตัวหนังสือ

6.7 หนังสือภาพประกอบเรื่องอย่างง่าย

6.8 หนังสือภาพประกอบเรื่อง

7. หนังสือนิยายหรือหนังสือนิทาน หมายถึง หนังสือที่ผู้เขียนนำเรื่องราว เหตุการณ์ และบุคคลมาเขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ เข้าใจชีวิต ได้เรียนรู้ความคิด ความเชื่อ ความกล้าหาญ ความอดสาหะวีริยะ และการแก้ปัญหาของคนในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น นิยายมหัศจรรย์ นิยายวิทยาศาสตร์ นิยายอิงประวัติศาสตร์ นิยายผจญภัย เทพนิยาย นิยายปริศนา นิยายชวนฝัน นิทานชาวบ้าน นิทานพื้นบ้าน นิทานพื้นเมือง นิทานสัตว์ นิทานชวนขัน นิทานชาดก นิทานเพลง นิทานกลอน เป็นต้น

8. หนังสือกวีนิพนธ์หรือหนังสือร้อยกรอง หมายถึง หนังสือที่ผู้เขียนแต่งเนื้อหาขึ้นเป็นคำคล้องจอง โคลง กาพย์ และกลอน ทั้งนี้ในการพิจารณาหนังสือกวีนิพนธ์หรือร้อยกรอง จะพิจารณาที่รูปแบบคำประพันธ์เป็นสำคัญ หากหนังสือกวีนิพนธ์หรือร้อยกรองนั้นมีลักษณะเป็นหนังสือประเภทอื่น ๆ เช่น หนังสือนิยายหรือหนังสือนิทานด้วยถือว่า หนังสือเล่มนั้นเป็นหนังสือกวีนิพนธ์หรือร้อยกรอง

9. หนังสือชีวประวัติ หมายถึง หนังสือที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลต่าง ๆ แต่ไม่ใช่ตัวผู้เขียน

10. หนังสือความรู้ทั่วไป หมายถึง หนังสือที่ให้ความรู้ หรือข้อเท็จจริงในสาขาวิชาต่าง ๆ

11. หนังสือการ์ตูน หมายถึง หนังสือซึ่งดำเนินเรื่องโดยใช้ภาพวาดง่าย ๆ ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนตัวบุคคลหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นประกอบการบรรยายเรื่องราวที่มีเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบแบบต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

12. หนังสือกิจกรรมหรือหนังสือชุดกิจกรรม หมายถึง หนังสือเล่มเดียว หรือหนังสือที่เป็นชุดให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น หนังสือที่สอนเรื่องการพับกระดาษเป็นรูปทรงหรือสัตว์ต่าง ๆ หรือหนังสือที่แสดงวิธีเล่นเกมต่าง ๆ